

De Ziua Tipografilor Români, cunoaște-i pe sfinții care au susținut și desfășurat activitatea tipografică

Anual, în data de 13 decembrie, este sărbătorită Ziua Tipografilor Români. Cu această ocazie, Basilica.ro enumeră câțiva dintre sfinții care au avut un rol semnificativ în activitatea tipografică din regiunile istorice ale României.

Sfântul Neagoe Basarab (1481 - 1512)

Neagoe Basarab s-a născut, cel mai probabil, în 1481 sau 1482. Tatăl său era din neamul Basarabilor, iar mama sa era din familia Craioveștilor.

În timpul domniei sale, a fost construită Mănăstirea Curtea de Argeș. Din porunca lui au fost tipărite de către călugărul Macarie, mai multe cărți bisericești printre care *Evangheliarul* (1512) și *Viața Sfântului Nifon*, patriarhul Constantinopolului (1517-1520).

A murit la 15 septembrie 1521 și a fost înmormântat la mănăstirea Curtea de Argeș.

Sfântul Ierarh Petru Movilă (1596 - 1646).

Sfântul Ierarh Petru Movilă s-a născut la Suceava în anul 1596. Urmează studiile teologice la Frăția Ortodoxă din Lvov (Lemberg) și la Academia Zamoiska din

Zamosč.

Este tuns în monahism în anul 1625 la Lavra Pecerska, unde doi ani mai târziu, la numai 31 de ani, este ales egumen al așezământului monahal. În anul 1633 este ales Mitropolit al Kievului, fiind confirmat de regele Poloniei la 12 martie și înscăunat la 28 aprilie 1633.

În timpul activității sale, a supravegheat tipărirea a peste 50 de volume, dintre care se numără și „Mărturisirea Ortodoxă”, care după Sinodul de la Iași (1642) a devenit una dintre cele mai importante lucrări de teologie sistematică din spațiul răsăritean.

Sfântul Ierarh Varlaam, Mitropolitul Moldovei (1590 - 1657)

Sfântul Ierarh Varlaam s-a născut în jurul anului 1590 în Borocești, sat dispărut situat lângă Târgu-Neamț, primind la botez numele Vasile.

A fost păstorit Mitropolia Moldovei între anii 1632-1653, în timpul domnitorilor Alexandru Iliaș, Miron Barnovschi, Moise Movilă și Vasile Lupu.

Mitropolitul a tipărit la Iași mai multe cărți liturgice și apologetice, printre care: Cazania, Cele șapte taine, Răspunsul împotriva catehismului calvinesc, Pravila, Paraclisul Născătoarei de Dumnezeu și altele.

În anul 1643 tipărește „Cazania” sau „Cartea românească de învățătură la duminicile de peste an, la praznice împărătești și la sfinți mari”, fiind prima carte românească tipărită în Moldova.

Sfântul Ierarh Dosoftei, Mitropolitul Moldovei (1624 - 1693)

Sfântul Ierarh Dosoftei s-a născut în anul 1624 la Suceava, în familia Barilă a soților Leontie și Mirisa, primind la botez numele Dimitrie.

Este tuns în monahism la Mănăstirea Probota în anul 1649, cu numele de monah Dosoftei. În anul 1658 devine Episcop de Huși, iar în 1671 este ales Mitropolit al Moldovei.

Ca Mitropolit al Moldovei, revizuieste traducerea Vechiului Testament a spătarului Nicolae Milescu, text introdus ulterior în Biblia de la București (1688).

Din cauza instabilității politice și a tensiunilor cu Polonia este retras din scaunul mitropolitan în 1673, până în 1675.

După refacerea tipografiei de la Iași, tipărește șapte cărți de slujbă și învățătură în limba română, printre care: Dumnezăiasca Liturghie (1679 și 1683), Psaltirea de-nțăles (1680), cu text paralel în română și slavonă, Molitvănic de-nțăles (1681), dar

și patru volume în limba română intitulate „Viața și petrecerea sfinților”.

Ultimul volum a rămas însă neterminat din cauza plecării forțate în Polonia.

Moare în exil la data de 13 decembrie 1693.

Sfântul Constantin Brâncoveanu (1654 – 1714)

Constantin Brâncoveanu a fost domnitorul Țării Românești în perioada 1688 – 1714, primind moarte martirică la Constantinopol. În timpul domniei sale, a avut un rol semnificativ în promovarea diplomației, culturii și artei.

Din punct de vedere tipografic, a încurajat tipărirea și publicare în limba română, contribuind astfel la dezvoltarea culturii scrise românești. Probabil cea mai importantă lucrare de acest fel o reprezintă „Cartea românească de învățătură”, tipărită la Târgoviște în 1693, ce conține predici, învățături și texte religioase.

De asemenea sub îndemnul lui au fost tipărite alte trei volume: „Psaltirea în versuri” (1688), „Tipicul bisericesc” (1692) și „Cazania lui Varlaam” (1682).

Sfântul Antim Ivireanul (1650 – 1716)

Sfântul Antim Ivireanul s-a născut în anul 1650 în Iviria, Georgia de astăzi, primind la botez numele de Andrei. După o perioadă petrecută ca rob la Constantinopol și ca egumen al Mănăstirii Cetățuia din Iași, Sfântul Constantin Brâncoveanu îl aduce la Tipografia Domnească din București, unde activează din 1691 până în 1694.

În această perioadă, tipărește cinci titluri, dintre care două în limba greacă, unul cu text paralel în greacă, unul în română și unul în slavonă. În rândul acestor lucrări se numără și o Psaltire în limba română (1694).

Începând cu anul 1696 activează ca tipograf la Mănăstirea Snagov, unde, până în anul 1701 tipărește 16 volume în română, greacă, slavonă și arabă.

În perioada 1701-1705, revine la Tipografia Domnească din București, unde tipărește alte 13 lucrări, printre care și Noul Testament în limba română (1703).

Pe data de 16 martie 1705, Antim Ivireanul este numit Episcop de Râmnic. Sub supravegherea lui sunt tipărite alte 8 volume.

În anul 1708, reîncepe activitatea tipografică de la Târgoviște, după o pauză de 57 de ani. Până în 1715 tipărește aici alte 16 cărți de cult.

Exilat prin ordin în septembrie 1716, Antim Ivireanul este ucis în drum spre Muntele Sinai. A fost canonizat de Biserica Ortodoxă Română în anul 1990, fiind prăznuit

anual în data de 27 septembrie.

Sfântul Ierarh Neofit Cretanul (1690 - 1753)

Sfântul Ierarh Neofit Cretanul s-a născut în anul 1690 în Creta. A fost chemat în Țara Românească de către domnitorul Constantin Mavrocordat (în a treia domnie: 1735-1741), spre a fi dascălul copiilor săi. În ianuarie 1737 a fost hirotonit mitropolit titular (onorific) al Mirelor Lichiei, iar, după un an, „cu sfatul a toată cinstita boierime și a tot clerul bisericesc”, a fost ales mitropolit al Țării Românești.

Ierarhul Neofit a susținut introducerea deplină a limbii române în cult, prin reînființarea tipografiei Mitropoliei de la București, în care a publicat 14 cărți de slujbă, în mai multe ediții, și alte cărți de învăță-tură, cele mai multe în limba poporului.

De asemenea, a înființat și înzestrat Biblioteca Mitropoliei Țării Românești. Trece la Domnul în data de 16 iunie 1753, fiind înmormântat la Catedrala mitropolitană din București.

Sfântul Paisie de la Neamț (1722 - 1794)

Sfântul Paisie de la Neamț s-a născut la 21 decembrie 1722 în orașul Poltova din Ucraina, primind la botez numele Petru. Intră în viața monahala la 19 ani la Mănăstirea Medvedeski, renunțând la studiile urmate la Academia Teologică din Kiev.

În anul 1750 este tuns în monahism în Muntele Athos, de Cuviosul Vasile de la Poiana Mărului, duhovnicul său.

Cuviosul Paisie, împreună cu alți 12 călugări, vine în Moldova în anul 1763 și se stabilește la Mănăstirea Dragomirna, unde, până în 1775 formează o obște de 350 de călugări cu ajutorul cărora traduce o parte din scrierile filocalice ale Sfinților Părinți, devenind, astfel, întemeietorul Filocaliei în limbile română și slavonă.

Filocalia de la Dragomirna din 1769 este prima colecție majoră de traduceri românești filocalice (626 pagini), adunate de monahul Rafail.

Din cauza situației politice, se mută la Mănăstirea Secu și ulterior la Mănăstirea Neamț, unde a continuat activitatea tipografică și de traducere a scrierilor Sfinților Părinți.

Trece la Domnul în data de 15 noiembrie 1794 la Mănăstirea Neamț.

Sfântul Cuvios Macarie Protopsaltul (1763 - 1863)

Sfântul Cuvios Macarie Protopsaltul s-a născut în anul 1763. Doi dintre cei trei frați

ai familiei au îmbrățișat viața monahală de tineri, sora acestuia devenind mai târziu stareța Mănăstirii Viforâta.

Mitropolitul Dionisie Lupu îi dă monahului Macarie sarcina de a traduce și adapta limbii române cântările bisericești după noua notație muzicală. Astfel, în 1823 la Viena, tipărește în limba română Teoreticonul, Irmologhionul și Anastasimatarul .

În anul 1827 publică la București Tomul al doilea al Antalogiei, o lucrare care cuprindea cântări psaltice la Utreniile de peste an.

Sfântul Cuvios Macarie Protopsaltul a trecut la Domnul în ziua de 30 august 1836.

Sfântul Andrei Șaguna, Mitropolitul Transilvaniei (1808 - 1873)

Mitropolitul Andrei Șaguna s-a născut la 20 decembrie 1808, în Mișcolț, Ucraina, și a trecut la Domnul în data de 16 iunie 1873 la Sibiu.

La sfârșitul păstoririi sale, în Arhiepiscopia Sibiului existau aproximativ 800 de școli „poporale”, un gimnaziu cu 8 clase la Brașov, o școală reală-comercială la Brașov, un gimnaziu cu 4 clase la Brad.

La 27 august 1850, Sfântul Ierarh Andrei Șaguna inaugurează Tipografia Arhiedecezană, o instituție cu un rol fundamental în emanciparea poporului român din Transilvania prin cultură și spiritualitate. În 1851, tipografia deținea 5000 de exemplare din Catehism, 5000 de Abecedare, 700 de Ceasloave, 3000 din Istoria biblică și 1500 ale Apostului.

În perioada de activitate, aici au fost tipărit Mineiul pentru toate lunile, Octoiul și Chiriadromionul, precum și alte cuvântări teologice și duhovnicești.

La îndemnul lui au fost tipărite 25 de manuale școlare în mai multe ediții și un număr însemnat de manuale didactice, lucrare de el însuși împreună cu profesorii Institutului teologic-pedagogic de la Sibiu.

Diaconul Coresi (trecut la Domnul în 1583)

Deși nu este trecut în rândul sfinților, diaconul Coresi trebuie menționat în rândul celor mai importanți tipografi români. Tipăriturile lui au avut un impact semnificativ asupra dezvoltării culturii și a limbii române.

Între cele mai semnificative opere enunțăm: Cazania (1582) - o colecție de predici și învățături; Întrebarea creștinească (1582) - un dialog teologic apologetic; Întrebarea creștinească asupra dragostei de mamă (1583) - lucrare care abordează subiecte teologice și morale; Dumnezeiasca Liturghie (1583); Psaltirea în română și slavonă (1586) și Învățăturile lui Neagoe Basarab către fiul său Teodosie (1586).

Foto credit: Ziarul Lumina

basilica.ro